

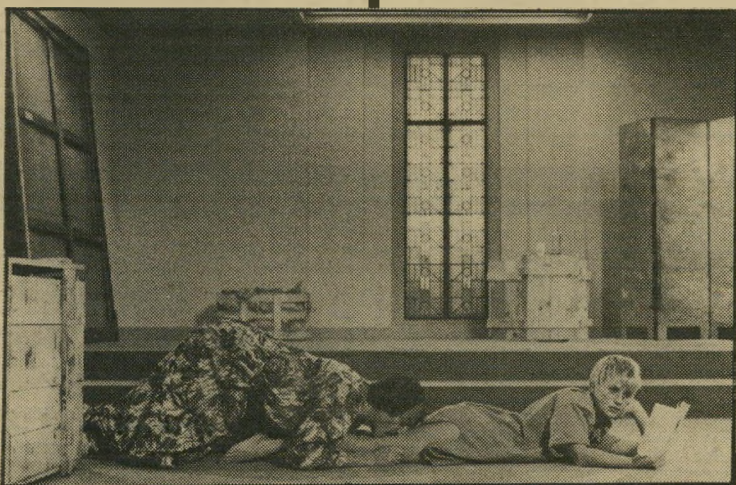
דבר בלתי-הפיך

נערת הקריאה

מודעת לתום שהיא

מקרינה. זהו ההבדל

קטעים ארוטיים מתוך סיפרו של המרקוזי רה סאר — 120 הימים של סדום. אבל התום המדומה של נערת-הקריאה מתגלה שעה שהיא קוראת סיפורים של גי רה מופאטן לנער נכה. מארי יודעת שיותר מש הנער מאוין לה, הוא מתבונן בירכייה הנחש- פים במתכוון לעיניו. וידיעה מכוונת זו הופי כת את קריאתה לקריאה לאי-כליכך תמה. מיו מיו היא שחקנית בעלת פני-ילדה,

נערת-הקריאה ילדה-אשה או אשה-ילדה

העונה לחלומותיהם הכמוסים של מבוגרים המחפשים אשה-ילדה, ושל נערים המחפשים ילדה-אשה, בעבור הצעירים היא יין בורגנדי

האסופית - עדות אישית

בילדותי הרגילה מאוד היה מקום של כבוד לכמה ילדים ספרותיים. אן שרלי, האסופית, היתה אחת מאותן דמויות שמקומן ספק בספרות, ספק במה שקדם דימוי. מעין ברית רקמתית איתה. ברית אחיות לעולם פרטי, שאיש אינו בא בסודו. ברית של חובבות-ספר, המוצאות כמילה הכתובה עניין רב יותר ממה שניתן למצוא בעולם המציאות. ברית של חולמות בהקיץ שאיש, כך חשבת, אינו מבין באמת, זולתנו.

איו התפקדות היתה לי בשבועות האחרונים, כאשר גילית שאן, ידידת נפשי, קיימה ברית חשאית כזו עם ילדות רבות כל-כך!

כוחה האמיתי של אן שרלי היה בדימויה, שנתן לגיטימציה להתכנסות בתוך עולם פנימי עשיר. בכך שהיתה, כמו שגם אני רציתי להיות, אינדיבידואל ליסטית שלמה, אבל אחת שגם מסתדרת עם הסביבה. למרות חוצפתה והור מעתה הבלתי-מרשימה (שהיתה לגמרי לזכותה), למרות דברנותה (אותה דב- רנות שאני שמרתי לשיחות בניי לבין עצמי) הסתדרה אן גם עם מתניו השתקן וגם עם מרילה המחמירה. מכיוון שאן ואני היינו נשמות אחיות, כפי שאן היתה ודאי אומרת, האמנתי שגם אני אצליח לחיות חיים נפלאים כשלה. לכן, למרות הדמעות הרבות שבסיפור, בעיניי היא היתה תמיד סמן אופטימי.

דרך האסופית גילגלה לשוני בראשונה את מילות הקסם "לסלוט" ו"קמלוט", נסיכות, אבירים וצבירות, רומנטיקה בלתי-מתפשרת, ששימשה גשר בין סינדרלה והיפהפיה הנרדמת לסיפורי האהבה ברומאנים למבוגרים. בגיל עשר, שבו מבינים שמה שמתחיל ב"היה היה..." לא היה ולא נברא, אן שרלי הפיחה בי אמונה שהאביר בוא יבוא.

לצידיה של אן עמדה גם היתמות, שאין כמוה להזדהות אצל ילדים ממשפחות שלמות. היתמות שיחררה את אן מכבלים של חובה, ואיפשרה לה לתהות על העולם בפתחות ששמורה ליתומים. סיבלם של דייוויד קופרפילד ושל אוליבר טוויסט, שני היתומים המלנכולים, לא שימשו לי מעולם נושא להזדהות. לעומתם, אן שרלי, האקלברי פין וסנקה, הגינני הרוסי, היו לא רק מלבבים, אלא כמעט מושא לקינאה.

גיבורתי החביבה מכולן, אחותה הרוחנית של אן שרלי, גז מנשים קטנות, האקלברי פין ואן שרלי עצמה - גילמו בעיניי ערכים של עצמאות, אומץ, חוצפה ויושר - חולמים ואנשי-מעשה בעת ובעונה אחת. בשל כך היה להם חלק גדול יותר בעינינו עולמי הילדותי משהיה לחברי בשר ודם. **אורנה לנדא**

בוגר, שנשאר כחיים אך ורק תודות לכך שאימץ לעצמו התנהגות ילדותית של תחי-נה, ובכך גירה את הסובבים אותו להאכילו כאילו היה גזול.

מנגנון זה של תגובה הורית נעלם מפעם לפעם בחברה האנושית, אבל סופו הוא חור, אפילו לאותה קהילה קטנה באבונלי.

התום והדימיון

אם בן, מה יש בסיפורה של האסופית ששבחה לבותיהן של מיליוני ילדות ברחי-ביהעולם, ואשר בעבורן היו אי הנסיך ארוי ארד, אבונלי וחזות-הגגות-הירוקים מה שי קאמלוט היתה לאן שרלי?

כל מה שציינו עד כאן, כמוכן, וגם מה שלא ציינו (ראה רשימתה של אורנה לנדא). אך בראש וראשונה — תום-הנעורים.

אן שרלי מייצגת בבהירות את קרה-היחום בין עולם התום והדימיון של הילדים לבין עולמם המפוכח של המבוגרים, שחלומות כוזבים ותיקות נכונות שחקו בהם את התום. זה לא זה שילדים אינם ערמוניים, תחבולנים וסחטנים. מבחינת אלה, אן היא אולי אחת הרמיות המאניפולטיביות והסחטניות ביותר בספרות.

בטבע מוכרת תופעה זו בשם "סחיטה שט- נית". גזול בקן, המרבה לצרוח בקול-יקולות, מבטיח לעצמו מקום ראשון בתור לקבלת מזון מהוריו, שאם-לא-כן עלולות צריחותיו להסב תשומת-ליבם של טורפים בסביבה. צריחות-הרעב הן, איפוא, שרר ברור להורים: או שתסתמו את פי בתולעת רשנה, או שהי טורף יטרף אתכם.

אן שרלי, הנלחמת על מקומה בעולם, אינה שונה מבחינה זו מגזול-הקוקיה. היא מפעילה על מרילה סחטנות ריגשית מהרגע הראשון לבואה, כדי למנוע את החזרתה לבית-היתומים.

ואף-על-פי-כן, למרות שהיא פועלת במור-דע ובמכוון על ריגשי החמלה והאשמה של זוג-הקשישים — מתיו ומרילה קת'ברת, שהזמינו יתום לעבודה בחוותם, ותחת זאת קיבלו ילדה פטפטנית וחמת-מוג — היא לא מאבדת מאומה מתוסה-הנעורים שלה. והתום הזה הוא רבר בלתי-הפיך, והוא משהו השייך לילדות ולנעורים, כפי שהקרום הצהוב, העוטר את מקורם של הגוזלים, הוא משהו השייך לגזולות. כה ברור ומובהק סימן זהוב זה, עד כי די בו כדי לנטרל כל גילוי של תוקפנות כלפיהם מצד הפרטים הבוגרים. מכיוון שכן, יכולים האפרוחים לחדור ללא חשש לתוך הטוחים האינדיבידואלים של המבוגרים בלי להסתכן בפגיעה.

קריאה לא תמה

דאסופית מקרינה טונות של תום, והי-תום הזה מצליח, בסופו של דבר, לכרסם לא רק את קליפתה הנוקשה של מרילה, כי אם גם את הסנוביות הקרתנית של נשי קהי-לת אבונלי.

תום אותנטי זה שיש לאן שרלי אין למארי — נערת-הקריאה של מישל רוויל.

ההבדל בין השתיים הוא בדיוק ההבדל בין עולמם של מבוגרים לעולמם של ילדים: אן שרלי מקרינה תום, מארי מודעת לתום שהיא מקרינה.

הכמעט-תום של נערת-הקריאה די בו כדי לצודד את ליבם של כל מי שמזמינים אצלה שרות-קריאה. ואמנם, שילוב זה של שרות בעל שם מופקק עם פנים תמימות וגוף חושני של אשה הוא צירוף אידיאלי בשביל השופט-ברדמוס, המבקש ממנה לקרוא לו

שחפים בטבע הצורה יותר — מקבל

את תקופת-היניקה, שכן בכך הוא זוכה, ללא טירחה, בכל המזון הדרוש לו. האם, לעומת זאת, מעוניינת להקדים ככל האפשר את גמילתו, הן כדי להיפטר מהעומס שהרכיב מטיל על משאביה, הן משום שהיא אינה יכולה להתפנות להקמת דור חדש של צאצאים כל עוד הוא סמוך על פיטמותיה.

גרוע מזה, בניגוד לזכר, היכול לקום ולהסתלק לו מייד אחרי ההזדווגות, הנקבה לשהרה לילדיה ב"קשר אכזרי", מכיוון שרק היא יכולה להניק אותם. אם תנטוש אותם, הם ימותו, והיא תאבד את כל השקעתה בהם. ביסוד הראגה האמהית עומדים, איפוא, שיקולים קרים של כדאיות.

שיקולים אלה מסבירים מיגוון רחב של תופעות-יבטבע. למשל, כאשר אריה משתלט על עדה וזה, הוא מחסל מייד את כל הגורים של קודמו. שכן, גורים אלה נושאים גנים לא-שלו, ועליכן אין טעם להשקיע בגידולם זמן ואנרגיה. יתרה מזאת, כל עוד אמהותיהם מטפלות בהם, הן לא יכולות להתייחס ולי-התעבר ממנו.

אם כך, אם אלה הם החוקים השולטים בטבע, מפליא לפגוש תופעות הפוכות של דאגה, עזרה ושמרטפות, שאינן תורמות תרומה ישירה להפצת הגנים של בעליהם.

אצל פילונים, למשל, השנתיים הראשונות לחייהם הן המסוכנות ביותר. ואכן, התצפיות הראו כי יש יחס ישר בין מיספר הרווקות בעדר-הפילים לבין ירידה עד כדי 50% בתמותת הפילונים. מסתבר שכל אימת שהאם הביולוגית מתרחקת מעט מהפילון שלה, נדרכות השמרטפיות, נכונות לשעוט לעבר הפילון עם קריאת-המצוקה הראשונה שלו.

בקרב הציפורים ידועים 80 מינים, המי קיימים הורות משותפת.

לדוגמה, אצל נקר, החי באמריקה בקבו-צות בנות כמה פרטים, נקבה אחת בלבד מטיי-לה ביצים, ואילו היתר מותרות על אמהותן ועוזרות בהאכלת הגוזלים ובהגנה על הקן. מסתבר שקריאות הרעב והמצוקה של תינוקות מעוררות אצל בעלי-חיים לא מעטים גירוי חזק של דאגה הורית.

לפירסום רב זכה, למשל, פליקן עיוור,

משכר; בעבור המבוגרים היא יין בווילה קליל ומטריף חושים. אבל מי שמחפשים את התום האמיתי, מוטב שירחיקו עד אבונלי.